

Yläkaupungin Yö Jyväskylän yliopiston kirjastossa

21.5.2012 Tekijä Jyväskylän yliopiston kirjasto

Kirjaston juhlavuoden ohella myös Yläkaupungin Yö juhli tänä vuonna omaa 20-vuotista taivaltaan. Merkkivuoden ohjelmistossa kaupunkifestivaali tarkasteli historiaansa, mutta nostalgisoinnin lisäksi Yläkaupungin Yö tarjosi tuttuun tapaan monipuolisesti kulttuurielämyksiä kaikille.

Kirjasto on ollut mukana Yläkaupungin Yössä alusta asti.

Yliopiston kirjasto on ollut aktiivisesti mukana Yläkaupungin Yössä alusta asti, onhan kirjasto sijaintinsakin puolesta tapahtumien keskipisteessä. Ensimmäisenä vuotena ilmassa oli karnevaalitunnelmaa, kun henkilökunta päivysti iltakymmeneen saakka askartelemisissaan kauluksissa ja antoi kirjaston käyttäjille kertyneitä sakkomaksuja anteeksi.

Näyttelyitä kirjaston kokoelmista

Elokuvajuliste. Teuvo Tulio: Intohimon vallassa (1947).

Vapaakappaleina saatu elokuvajulistekokoelmamme on erityisen kattava ja sitä on esitelty pariinkin otteeseen Yläkaupungin Yön aikana. Ensimmäisenä vuonna näyttelytilassa oli esillä elokuvajulisteita aiheesta Rakkaus, intohimo ja viha. Vuonna 2003 teemana oli Vähän jännitystä, hiukan seikkailua ja ripaus kauhua. 1990-luvun puolivälissä suomalaisten äänitteiden kansista koottiin Yöhön kokoelmanäyttely – kirjastollahan oli vapaakappaleoikeus myös suomalaiseen musiikkiaineistoon vuosina 1978-2007.

Myös kirjakokoelmistamme on usein tehty Yöhön näyttelyitä. Laajimmat kokoelmanäyttelymme ovat olleet 1999 silloisen ylikirjastonhoitajan Kai Ekholmin tutkimuksiin pohjautuva näyttely Vaaran vuosien kielletyt kirjat sekä 2004 Harri Hirven kokoama dekkarinäyttely, jossa nähtiin kattava otos salapoliisiromaaneja 1920-1970 -luvulta. Näyttelyn kokoaminen vapaakappalekirjastossa on erityisen antoisaa, koska ainakin suomalainen materiaali on melkein pä täydellisesti käytettävissä.

Dekkarinäyttelyn antia. Waltari: Komisario Palmun erehdys (1940).

Yliopistosarjojen ja poistokirjojen myynti työllisti henkilökuntaa perheineen vuosituhatien vaihteen aikoihin. Mutta 2000-luvun alkupuolella kirjaston yössä esiintyivät lähinnä ulkopuoliset ryhmät, eikä kirjastolla ollut omaa ohjelmaa tarjolla. Vuonna 2009 virisi uudelleen vanhojen kirjojen myyntitapahtuma, jossa myymme kokoelmista poistettuja ja muuta kautta kirjastoon kerääntynyttä antikvaarisesti merkittävää aineistoa.

Kiinnostavia vieraita

Vierailevina taidenäyttelyiden järjestäjinä ovat toimineet mm. 2002 Kortepohjan kuvataide- ja yliopiston opiskelijoiden valokuvakerho. 2003 oli esillä Taiteilija Anna-Marja Ihatsun Toisaalta ja toisaalta -tutkimusgrafiikkaa.

Kirjasto toimii joka vuosi Yläkaupungin yön yhtenä esiintymistilana. Kuoroesitykset, näytelmä- , voimistelu- ja tanssiryhmien taidokkaat lajiesittelyt tuovat eksoottisia tuulahduksia kirjaston Yöhön. Myös lautapelaajat ovat olleet tuttu näky kirjastolla jo useampana vuonna. Tänä vuonna

gobanit ja *goishit* täyttivät kirjaston kahvilan pöydät, kun Go-pelin pelaajat aloittivat turnauksensa.

100-vuotias kirjasto juhli Yläkaupungin Yössä 2012

Kirjaston suunnitellusta juhluvuoden ohjelmatarjonnasta valittiin valmisteltavaksi erityisesti Yläkaupungin Yöhön sopiva tapahtuma, Seminaarinmäen Runoraati. Ideana oli koota paikallisia voimia, lähinnä yliopiston tieteellistä ja taiteellista osaamista, juhlimaan kirjastoa. Urakan otti hoitaakseen kirjastossa toiminut lukupiiri. Television formaattia seurattiin melko tarkasti ainoana poikkeuksena se, että yliopiston väkeä eri tahoilta pyydettiin valitsemaan esitettävät ja ruodittavat runot.

Ei tarvittu Jukka Virtasta, kun raatilaiset pääsivät vauhtiin. Kuvassa vasemmalta: Pekka Koskinen, Nora Ekström, Jani Tanskanen ja Kimmo Tuominen.

Tulkinnan ja tulkkaamisen juhlaa

Ensimmäisen runon oli valinnut kirjallisuuden professori Mikko Keskinen. Henriikka Tavin *Kehtolaulu* kokoelmasta *Toivo* (2011), lennätti eksentrisen perhosparven kirjaston kahvioon Esa Salovaaran tulkitsemana.

Opintohallintopäällikkö Tuula Maijasella oli mielessään 1900-luvun alun tunnelmat, kun hän kainuulaisena valitsi Runoraatiin Ilmari Kiannon *Nälkämaan laulun* alkuperäisin sanoin. Antti Suoran jyllinä vei yleisön hetkeksi Korpi-Kainuun tunnelmiin.

Kauppakorkeakoulun opiskelijan, MM-hiihtäjä Matti Heikkisen valinta oli *Hiphop*, joka on osa Juice Leskisen runokokonaisuutta *Nuorisokulttuurin alkeet* vuodelta 1996. Markus Pirkkalainen ”räppäsi” nuorison runokieltä luontevasti.

Voittajarunon oli valinnut yliopiston rehtori Aino Sallinen. Edith Södergranin *Dagen svalnar* kokoelmasta *Dikter* on vuodelta 1916. Sen tulkitsi herkän syvällisesti alkuperäisellä kielellä Mari Rouvala. Moni huonomminkin ruotsia osaava kuunteli lausumista keskittyneesti.

Kirjaston oma ehdotus Runoraatiin oli itseoikeutetusti ensimmäisen kirjastovirkailijamme Juhani Siljon runo *Maailman kirja*. Siljo kirjoitti runon ensimmäisen kirjastotalomme vihkiäisiin vuonna 1916. Runon lausui jo toista kertaa illan aikana valokeilaan päässyt Markus Pirkkalainen. Tulkitsija näytti, että vanhahtavan kaihoisa runokieli taipuu varmoin ottein siinä missä modernimpi Juicekin.

Sirpa Sänkiaho tulkki kaikki runot viittomakielelle, mikä oli kuulevalle katselijalle taide-elämys sinänsä. Tulkkaaminen ei hetkeksikään jäänyt vain kielen kääntämiseksi vaan mukaansatempaava tulkinta ruokki lyyristä ilmapiiriä. Pirteä Sänkiaho sai runot elämään visuaalisesti ja toi monelle katsojalle uuden ulottuvuuden runojen lausuntaan.

Sirpa Sänkiaho toi tulkkauksellaan hienon lisän runonlausuntaan. Pöydän ääressä Anna Helle kuunteli raatilaisten tuomioita asiantuntevasti.

Raati pohdiskeli runoja ja kiisteli niistä kuin TV-ohjelmassa ikään olemme tottuneet näkemään. Raatiin kuului kirjoittamisen lehtori Nora Ekström avoimesta yliopistosta, akatemiaturkija Pekka Koskinen fysiikan laitokselta, kirjallisuuden opiskelija ja kulttuurivaikuttaja Jani Tanskanen sekä kirjastonjohtaja Kimmo Tuominen. Kirjallisuuden laitoksen tutkija, yliassistentti Anna Helle johti keskustelua hyväntuulisesti ja asiantuntevasti.

Koko Runoraadin voi katsoa yliopiston [Moniviestimestä](#). Toivommeekin, että se juhluvuoden tapahtuman taltioimisen lisäksi löytää tiensä vaikkapa opiskelijan materiaaliksi eri tahoille. Uudella web-kameratekniikalla viittomakielinen tulkkaus näkyy myös koko ohjelman ajan oheisruutuna näytöllä.

100-vuotiaan kirjaston Yössä oli tuttuun tapaan myös laadukkaita poistokirjoja myynnissä. Hyvää sai taas halvalla ja monet sadat kirjat saivat uuden kotihyllyn. Kaiken kaikkiaan Yläkaupungin Yö käynnistyi kirjastolla runollisissa ja hyväntuulisissa tunnelmissa.

Seminaarinmäen Runoraati: esitettävät ja esiintyjät (power point)

Runoraati videotallenteena yliopiston Moniviestimessä.

Kiitos kaikille osallistujille!

Marjut Kataja ja Arto Ikonen